

روزشمار جنگ

دوشنبه

۲۲ مرداد ۱۳۶۳

۱۵ ذیقعه ۱۴۰۴

۱۳ اوت ۱۹۸۴

۴۱۷

تحرکات ایذایی گروه‌های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین کشور امروز به صورتی محدودتر ادامه یافت.

افراد ضدانقلاب صبح امروز به پایگاه مولان‌آباد از گردان مرزی بانه حمله کردند که بر اثر آن یک سرباز وظیفه شهید و یک سرباز دیگر زخمی شد.

امروز همچنین، نیروهای پایگاه تیکانلو از هنگ ژاندارمری سقز و نیز افراد گروهان توت‌سوران و پایگاه گویله از گردان مرزی مریوان چندین بار با مهاجمان درگیر شدند. این درگیری‌ها بدون تلفات نیروهای خودی خاتمه یافت.^۱

امشب در درگیری تعدادی از چته‌های حزب دمکرات در روستای بوانه (کامیاران) با نیروهای خودی، یک نفر از عناصر دمکرات زخمی شد و بقیه با برجای گذاشتن مقداری از وسایل خود، متواری شدند.^۲ در همین حال، در شهرستان سقز، یکی از چته‌های دمکرات درحالی‌که یک قبضه تفنگ کلاشینکف و ۲۰ تیر فشنگ به همراه داشت، تسلیم نیروهای خودی شد.^۳

۴۱۸

پس از اینکه در روزهای اخیر آرامش یک‌ماهه منطقه خلیج فارس با حمله عراق به یک کشتی لیبیایی و نیز یک نبرد هوایی - دریایی برهم خورد،* امروز رادیو امریکا از برخورد یک نفتکش با مین دریایی در این منطقه خبر داد.

رادیو امریکا به نقل از شرکت بیمه لویڈز لندن گزارش داد: امروز نفتکش کارسیبو در کنار اسکله نفت‌گیری بندر امام خمینی با یک مین دریایی برخورد کرد.^۴ این نفتکش که متعلق به سنگاپور است بر اثر انفجار مین، خسارت دید.^۵ یادآوری می‌شود هیچ منبع دیگری به این ماجرا اشاره نکرده است.

* به روزشمارهای ۱۶ و ۲۰ مرداد ۱۳۶۳ رجوع شود.

۴۱۹

رادیو بغداد امشب در گزارشی مدعی شد کارخانه امریکن موتورز با موافقت مقامات دولت امریکا اخیراً تعداد زیادی قطعات یدکی اتومبیل‌های جیپ را به ایران صادر کرده است. این رادیو که خبر مذکور را به نقل از روزنامه فرانسوی لوموند مخابره می‌کرد در ادامه گزارش خود ادعا کرد: جمهوری اسلامی ایران علاوه بر کالاهای نظامی، تجهیزاتی با کاربرد جنگی و نظامی را نیز از ایالات متحده خریداری می‌کند.^۶

۴۲۰

برقراری آشتی بین سوریه و عراق، یکی از برنامه‌هایی است که کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس به منظور پایان بخشیدن به جنگ ایران و عراق آن را دنبال می‌کنند. ابراهیم الصبحی مشاور دبیرکل شورای همکاری خلیج فارس در امور سیاسی، امروز اعلام کرد قرار است وزیران امور خارجه و دفاع کشورهای عضو این شورا روز ۱۸ سپتامبر (۲۷ شهریور) در شهر وجه عربستان سعودی، با یکدیگر ملاقات کرده و درباره موضوعاتی از قبیل همکاری‌های نظامی بین خود، اجلاس آتی سران عرب و جنگ ایران و عراق گفت‌وگو کنند. این مقام شورای همکاری خلیج فارس همچنین گفت که وی همراه تعدادی از مقامات عالی‌رتبه این شورا اخیراً در سفرهایی که به کشورهای حوزه خلیج فارس داشته‌اند، با مقامات این کشورها درباره هماهنگی در همکاری‌های نظامی بین کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، مذاکره کرده‌اند.

به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس، اجلاس سران عرب که قرار است در ماه نوامبر سال میلادی جاری در عربستان برگزار شود به دلیل وجود اختلافات در بین کشورهای عربی از جمله عراق و سوریه، تاکنون دو بار به تعویق افتاده است. براساس این گزارش، کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس به امید هموارتر شدن راه برای خاتمه دادن به جنگ ایران و عراق می‌کوشند بین عراق و سوریه آشتی برقرار شود.^۷

۴۲۱

ژاپن که به واسطه حضور و فعالیت شرکت‌های تجاری و صنعتی خود در ایران و عراق، از منافع اقتصادی در هر دو کشور برخوردار است، اقداماتی را به منظور تلاش برای خاتمه دادن به جنگ بین این دو کشور در دستور کار قرار داده است. مصر نیز همچنان تلاش می‌کند کشورهای دیگر را با طرح پیشنهادی خود برای پایان دادن به منازعه ایران و عراق همراه کند.

خبرگزاری ژاپنی کیودو به نقل از مقامات وزارت امور خارجه ژاپن از توکیو گزارش داد: شینتارو آبه وزیر امور خارجه این کشور، در چارچوب فعالیت‌های دیپلماتیک ژاپن در سازمان

ملل، در اجلاس آتی مجمع عمومی سازمان ملل که شهریور امسال در نیویورک برگزار خواهد شد به صورت جداگانه با وزیران امور خارجه ایران و عراق دیدار خواهد کرد. براساس این گزارش، وزیر امور خارجه ژاپن قصد دارد از طریق گفت‌وگو با رهبران کشورهای مختلف، راه‌هایی را برای توقف جنگ خلیج فارس بیابد؛ وی همچنین در نظر دارد از سران امریکا، شوروی و فرانسه بخواهد صدور اسلحه به دو کشور ایران و عراق را متوقف کنند.^۸

در عین حال، به گزارش خبرگزاری فرانسه، پطروس غالی وزیر مشاور در امور خارجی مصر، که به یونان سفر کرده است امروز، در دیدار با کنستانتین کارامانیلیس نخست‌وزیر و یانیس هارالامبویولوس وزیر امور خارجه این کشور، ضمن اعلام موضع کشور متبوع خود درباره جنگ ایران و عراق، طرح مصر برای خاتمه این جنگ را نیز برای آنان تشریح کرد.^۹

۴۲۲

معاون امور اقتصادی و بین‌الملل وزارت امور خارجه در ادامه سفر دوره‌ای خود به شرق آسیا امروز ضمن دیدار با همتای ژاپنی خود خواستار تلاش برای جلوگیری از استفاده عراق از سلاح‌های شیمیایی شد.

حسین کاظم‌پور اردبیلی معاون امور اقتصادی و بین‌الملل وزارت امور خارجه که روز گذشته وارد توکیو شده است، امروز در دیدار با توشیجیرو ناکاجیما همتای ژاپنی خود، بر علاقه‌مندی جمهوری اسلامی ایران به حفظ ثبات و امنیت کشتیرانی در منطقه خلیج فارس تأکید کرده و راجع به موضع عراق در این زمینه گفت: «عراق علاوه بر تحمیل جنگ به ایران و تخریب مناطق مسکونی مایل است با حمله به کشتی‌ها در خلیج فارس، منطقه را در حالت تشنج نگه دارد.»^{۱۰}

وی پاسخ‌ندادن عراق به درخواست دبیرکل سازمان ملل مبنی بر خودداری از به‌کارگیری جنگ‌افزارهای شیمیایی در جنگ ایران و عراق و همچنین حمله چند روز پیش ارتش عراق به آبادان با گلوله‌های شیمیایی را نشانه‌ای از قصد رژیم عراق برای استفاده مجدد از سلاح‌های شیمیایی دانست و از همه کشورها خواست به منظور جلوگیری از دست‌یازی دوباره عراق به سلاح‌های شیمیایی این کشور را تحت فشار قرار دهند.

در این مذاکرات مقامات ژاپنی با اعلام اینکه ژاپن در جنگ بین ایران و عراق قصد میانجیگری ندارد، خواستار کاهش تشنج و برقراری امنیت آمدوشد کشتی‌ها در خلیج فارس شدند. همچنین به گفته مذاکره‌کنندگان ژاپنی، تا پایان ماه جاری میلادی، ۶۰۰ نفر از مهندسان و تکنسین‌های ژاپنی در پروژه مشترک پتروشیمی ایران و ژاپن مشغول به کار خواهند شد.^{۱۱}

در همین حال، روزنامه ژاپنی *آساهی* شیمبون در شماره امروز خود، با درج تحلیلی مبنی بر اینکه باتوجه به ناتوانی نیروهای زمینی ایران در برتری‌یابی بر نیروهای زمینی عراقی، راهبرد جنگی ایران به بن‌بست رسیده است، سفر کاظم‌پور اردبیلی به ژاپن را بخشی از سلسله تحرکات

دیپلماتیک ایران برای خروج از بن‌بست مذکور قلمداد کرده است؛ به نوشته این روزنامه، از آنجایی که ژاپن تنبیه صدام حسین (یکی از شروط ایران برای آتش‌بس) را غیرواقع‌گرایانه می‌داند، در این مذاکرات مقامات ژاپنی از جمهوری اسلامی ایران خواهند خواست تا موضع ملایم‌تری را در شرایط خود در پیش بگیرد.^{۱۲}

۴۲۳

تحولات جنگ ایران و عراق بستری را فراهم آورده است که دو کشور عراق و مصر که چند سال پیش با یکدیگر قطع رابطه کرده‌اند به واسطه منافع مشترک، روزه‌روز مناسبات نظامی و اقتصادی خود را گسترش دهند. در این میان، کمک‌های نظامی و اقتصادی مصر نقش مهمی در تقویت ماشین جنگی عراق داشته است. در همین چارچوب، طارق عزیز وزیر امور خارجه عراق، که روز گذشته وارد مصر شده است، امروز با حسنی مبارک رئیس‌جمهور این کشور، دیدار و پیام شفاهی صدام حسین را به وی تسلیم کرد. وزیر امور خارجه عراق در مصاحبه‌ای پس از این دیدار گفت که پیام مذکور حاوی قدردانی صدام از موضع قومی رئیس‌جمهور مصر در قبال جنگ ایران و عراق و کمک‌های وی به عراق در این جنگ و همچنین «کوشش وی در راه صلح»، و تمایل صدام به گسترش روابط همه‌جانبه با مصر بوده است. گزارش خبرگزاری فرانسه نیز حاکی است در این دیدار - که دومین دیدار وزیر امور خارجه مصر در یک سال اخیر می‌باشد - درخصوص روابط دو جانبه، اوضاع دریای سرخ و جنگ ایران و عراق بحث و گفت‌وگو شده است.^{۱۳}

طارق عزیز همچنین نقطه‌نظرهای رهبران عراق و مصر را کاملاً نزدیک خوانده و روابط دو کشور را در زمینه‌های سیاسی و اقتصادی بسیار حسنه دانست. وی با اشاره به طرح‌های رژیم مصر و تلاش برخی کشورها در زمینه پایان یافتن جنگ ایران و عراق مدعی شد: «اگر سرکشی‌های ایران در ماجراجویی و توسعه‌طلبی نبود، تاکنون مسئله جنگ حل شده بود.» وزیر امور خارجه عراق همچنین با اعتراف به کمک‌های عربی و بین‌المللی به کشور متبوع خود، از اوضاع اقتصادی و نظامی این کشور ابراز اطمینان کرد.^{۱۴}

در همین زمینه، رادیو بی‌بی‌سی نیز گزارش داد که در دیدار وزیر امور خارجه عراق با رئیس‌جمهور مصر و همچنین مذاکرات سایر مقامات این دو کشور، طارق عزیز از نتایج سفر اخیر حسنی مبارک به یوگسلاوی اطلاع یافته است؛ براساس این گزارش، در سفر هیئت عراقی به مصر امکان راضی‌ساختن ایران و عراق به مذاکره با استفاده از نفوذ جنبش عدم‌تعهد بررسی شده است.

این رادیو در ادامه گزارش خود افزود: درحالی‌که عراق در سال ۱۹۷۷، به دنبال امضای پیمان صلح رژیم صهیونیستی و مصر، روابط خود را با مصر قطع کرد، ولی در سه سال گذشته، روابط دو کشور به حدی گسترش یافته است که عراق حدود یک میلیارد دلار جنگ‌افزار از مصر خریداری کرده و علاوه بر حضور ۱۲ هزار نیروی نظامی مصر در ارتش خلقی عراق و اشتغال

هزاران مصری دیگر در کشور عراق، با انعقاد یکسری قرارداد بازرگانی میان مصر و عراق، مناسبات تجاری دو کشور نیز گسترش یافته است. از این رو، مصر به دلیل نگرانی از عواقب بلندمدت جنگ ایران و عراق و با هدف خاتمه دادن به این جنگ، از طریق جنبش غیرمتعهد که ایران و عراق هر دو عضو آن هستند، تلاش‌هایی را در دستور کار قرار داده و طرح صلحی* را نیز در این زمینه پیشنهاد کرده است. با وجود این، طارق عزیز هنگام ورود به مصر با اعلام حمایت از طرح صلح مصر و ضمن اشاره به مخالفت ایران با این طرح، اظهار کرد: از سفر هفته گذشته حسنی مبارک رئیس‌جمهور مصر به یوگسلاوی چنین برمی‌آید که گویی هنوز امکان دارد ایران در مورد طرح صلح مصر تغییر عقیده دهد.^{۱۵}

۴۲۴

عراق که پس از مسدود شدن مسیرهای اصلی صدور نفت خود از خلیج فارس و خاک سوریه، با مشکلات اساسی در صادرات نفت روبه‌رو شده است، همچنان طرح احداث سه خط لوله انتقال نفت از طریق خاک کشورهای همسایه را دنبال می‌کند.

طه یاسین رمضان معاون نخست‌وزیر و عضو شورای فرماندهی انقلاب عراق، امروز در اردن با حسین پادشاه این کشور دیدار و در خصوص مسائل مختلف از جمله جنگ ایران و عراق با وی گفت‌وگو کرد.^{۱۶} وی که امروز^{۱۷} به همراه وزیران بازرگانی و مسکن^{۱۸} و همچنین مقامات وزارت نفت عراق برای دیداری دوازده روزه وارد امان پایتخت اردن شد،^{۱۹} با احمد عبیدات نخست‌وزیر اردن نیز دیدار کرد. به گزارش خبرگزاری رویتر، انتظار می‌رود طرح ساخت خط لوله انتقال نفت عراق از مسیر اردن یکی از مفاد اصلی مذاکرات طه یاسین رمضان با مقامات اردنی باشد. خبرگزاری فرانسه هم اعلام کرد که رمضان قبل از عزیمت به اردن، هماهنگی مواضع با کشورهای عربی در مقابل توطئه‌های جهانی علیه عراق، آخرین تحولات جنگ ایران و عراق و توسعه روابط اقتصادی و بازرگانی با اردن را از جمله اهداف سفر خود به این کشور بر شمرده و بار دیگر ادعاهای همیشگی سران رژیم بعثی مبنی بر موافقت با هرگونه تلاش برای برقراری صلح در منطقه را تکرار کرده است.^{۲۰}

معاون نخست‌وزیر عراق هنگام ورود به امان، اردن را «پابرجاترین کشور عرب هم‌پیمان عراق در جنگ خلیج [فارس]» توصیف کرد و درباره وضعیت کنونی عراق گفت: «وضع نظامی عراق در جنگ ۴۷ ماهه خلیج (فارس) با ایران و نیز در دیگر زمینه‌ها نسبت به گذشته بهتر است.»^{۲۱} وی همچنین امشب در گفت‌وگویی دیگر، مدعی شد برتری نظامی عراق در جبهه‌های جنگ موجب شده است که ایران سه ماه قبل، از اجرای تهاجم خود منصرف شود؛ به گفته طه

* نخست‌وزیر مصر در روز ۱۳۶۳/۵/۲۴ جزئیات این طرح را بیان کرد که شرح آن در همان روز آمده است.

یاسین رمضان، عراق با انعقاد قراردادهای بلندمدت «هیچ گونه کمبودی حتی در زمینه تسلیحاتی ندارد» و «اقتصاد خود را به نحوی برنامه ریزی می کند که گویی جنگ برای همیشه ادامه خواهد داشت؛ به عنوان نمونه می توان از طرح ایجاد خطوط لوله نفتی نام برد.» وی در عین حال، درباره تضمین های امنیتی پروژه خط لوله انتقال نفت عراق از خاک اردن ابراز تردید کرد و از برنامه احداث خط لوله انتقال نفت عراق از خاک عربستان سعودی و ترکیه به عنوان دیگر طرح های ایجاد خطوط لوله نفتی عراق نام برد.^{۲۲}

در همین حال، روزنامه رابور (چاپ ترکیه) در شماره امروز خود نوشت که بانک توسعه اسلامی قصد دارد برای اجرای پروژه دومین خط لوله نفتی عراق از مسیر ترکیه، ۲۵ میلیون دلار وام به ترکیه اعطا کند.^{۲۳}

۴۲۵

به دنبال موضع گیری های صریح مقامات ارشد ایرانی مبنی بر دخالت نداشتن در انفجارات دریای سرخ و کانال سوئز و محکوم کردن این اقدام به نظر می رسد به تدریج ایران از مظان اتهام خارج شده و گزینه های دیگر از جمله لیبی در کانون توجه و اتهام قرار گرفته اند.

به گزارش خبرگزاری یونایتد پرس، حسنی مبارک رئیس جمهور مصر، امروز در گفت و گو با خبرنگاران در پاسخ به سؤالی راجع به مسئول مین گذاری در دریای سرخ، اظهار کرد: «من نمی توانم پاسخی قطعی به این سؤال شما بدهم، اما به بعضی ها مظنون هستیم که اولین آنها لیبی است. ... در مورد ایران امیدوارم چیزی علیه این کشور به دست نیاوریم. من امیدوارم ایرانی ها خود را در چنین عمل بد و تجاوزکارانه ای علیه دریانوردی در دریای سرخ درگیر نکرده باشند.» وی با ذکر این نکته که هنوز هیچ یک از مین های کار گذاشته شده در دریای سرخ کشف نشده است، اعلام کرد: «هر زمان که یکی از آنها را بیابیم، درخواست کمک از این مین ها در کجا ساخته شده است.» رئیس جمهور مصر همچنین از درخواست کمک این کشور از آمریکا، انگلیس، فرانسه و ایتالیا برای یافتن مین ها خبر داد. وی افزود، از کشتی های مظنون بازرسی خواهد شد. حسنی مبارک درباره ادعای سازمان جهاد اسلامی مبنی بر برعهده گرفتن مسئولیت مین گذاری های مذکور نیز گفت: «آنها می توانند هر آنچه که می خواهند بگویند و ما می بایست به آنچه که بدان متقاعد شده ایم، معتقد باشیم.»^{۲۴}

در همین حال، خبرگزاری فرانسه گزارش داد که امروز فردی ناشناس که خود را وابسته به سازمان جهاد اسلامی معرفی کرد، ضمن تماس با دفتر این خبرگزاری در بیروت، مسئولیت مین گذاری های اخیر در دریای سرخ و کانال سوئز را برعهده گرفته و اعلام کرد که این سازمان ۱۵۲ مین در این منطقه کار گذاشته است. به گفته فرد مذکور، سازمان جهاد اسلامی «در راه دفاع از مسلمانان در تمام دنیا عمل می کند» و ایران و لیبی هیچ گونه ارتباطی با این ماجرای مین گذاری ندارند. خبرگزاری

فرانسه در ادامه این گزارش یادآور شد: در تاریخ اول اوت (۱۰ مرداد) نیز فرد ناشناس دیگری که خود را وابسته به همین سازمان معرفی می‌کرد در تماس تلفنی با دفتر خبرگزاری فرانسه در پاریس، مسئولیت مین‌گذاری در دریای سرخ و کانال سوئز را برعهده گرفته بود.^{۲۵}

در ادامه تفاسیر رسانه‌ها درباره ماجرای مین‌گذاری در دریای سرخ، رادیو کلن امشب در گزارشی درخصوص اتهامات اولیه به ایران در این زمینه، اظهارات امام خمینی رهبر انقلاب اسلامی و حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی، مبنی بر دخالت‌نداشتن ایران در ماجرای مذکور را چنین تعبیر کرد: «سعی ایرانی‌ها بر آن است که بی‌جهت و بدون دلیل موجب ناراحتی و عصبانی شدن دیگر کشورهای جهان نشوند؛ هرچه باشد ایران مدتی است که نوعی سیاست درهای باز را در پیش گرفته است.»

به گزارش رادیو کلن، درحالی‌که برخی از مقامات مصری و نیز مقامات عراق ازجمله طارق عزیز وزیر امور خارجه این کشور، سعی دارند ایران و لیبی را در این ماجرا متهم سازند، ولی «کارشناسان در قاهره براساس مواد منفجره‌ای که به مورد بررسی و آزمایش قرار داده‌اند مشخص ساخته‌اند که عامل این مین‌گذاری‌ها لیبی بوده نه ایران.» البته لیبی نیز با رد اتهامات مذکور، این اقدام را «یک توطئه امپریالیستی و صهیونیستی» با هدف حضور همه‌جانبه نیروهای نظامی ایالات متحده در منطقه خوانده است.

رادیو کلن در پایان با اشاره به مبهم و نامشخص بودن این قضیه گفت: «هیچ‌کس در موقعیتی نیست که بتواند مدارک قانع‌کننده‌ای را که امکان رد آن وجود نداشته باشد، ارائه دهد.»^{۲۶}

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۳/۵/۲۲

۱. سند شماره ۲۹۵۵۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رکن ۳ ناحیه ژاندارمری کردستان به استانداری کردستان، ۱۳۶۳/۵/۲۳.
۲. سند شماره ۳۶۶۲۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن‌گرام واحد اطلاعات سپاه ناحیه کردستان به واحد اطلاعات سپاه منطقه ۱۱، ۱۳۶۳/۵/۲۵.
۳. سند شماره ۲۵۹۵۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رکن ۳ ناحیه ژاندارمری کردستان به استانداری استان کردستان، ۱۳۶۳/۵/۲۴.
۴. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۵/۲۳، ص ۷، رادیو آمریکا، ۱۳۶۳/۵/۲۲، ساعت ۲۰:۳۰.
۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۷، ۱۳۶۳/۵/۲۳، ص ۲۱، رادیو آمریکا، ۱۳۶۳/۵/۲۲.
۶. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۵/۲۳، صص ۱۰ و ۱۱، رادیو بغداد، ۱۳۶۳/۵/۲۲.
۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۸، ۱۳۶۳/۵/۲۴، صص ۴ و ۵، منامه - خبرگزاری آسوشیندپرس، ۱۳۶۳/۵/۲۲.
۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۷، ۱۳۶۳/۵/۲۳، ص ۲، توکیو - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۲.
۹. همان، ص ۳، آن - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۳/۵/۲۲.
۱۰. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۵/۲۳، ص ۱.
۱۱. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۲۳، ص ۲۱.
۱۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۷، ۱۳۶۳/۵/۲۳، صص ۴-۶، توکیو - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۲.
۱۳. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۲۳، ص ۲۴.
۱۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۷، ۱۳۶۳/۵/۲۳، ص ۷، دمشق - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۲.
۱۵. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران،

۲۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۸، ۱۳۶۳/۵/۲۴، صص ۷-۵، امان - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۳/۵/۲۳.

۲۳. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۵/۲۴، ص ۴.

۲۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۷، ۱۳۶۳/۵/۲۳، صص ۱۶ و ۱۷، قاهره - خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۳۶۳/۵/۲۲.

۲۵. همان، صص ۱۴ و ۱۵، بیروت - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۳/۵/۲۲.

۲۶. همان، صص ۲۴ و ۲۵، رادیو کلن، ۱۳۶۳/۵/۲۲.

بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۵/۲۳، صص ۴ و ۵، رادیو بی‌بی‌سی، ۱۳۶۳/۵/۲۲.

۱۶. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۲۳، ص ۲۴.

۱۷. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۵/۲۳، ص ۱۶.

۱۸. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۲۳، ص ۲۴.

۱۹. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۵/۲۳، ص ۷، رادیو امریکا، ۱۳۶۳/۵/۲۲.

۲۰. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۲۳، ص ۲۴.

۲۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۷، ۱۳۶۳/۵/۲۳، صص ۷ و ۸، امان - خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۳۶۳/۵/۲۲.